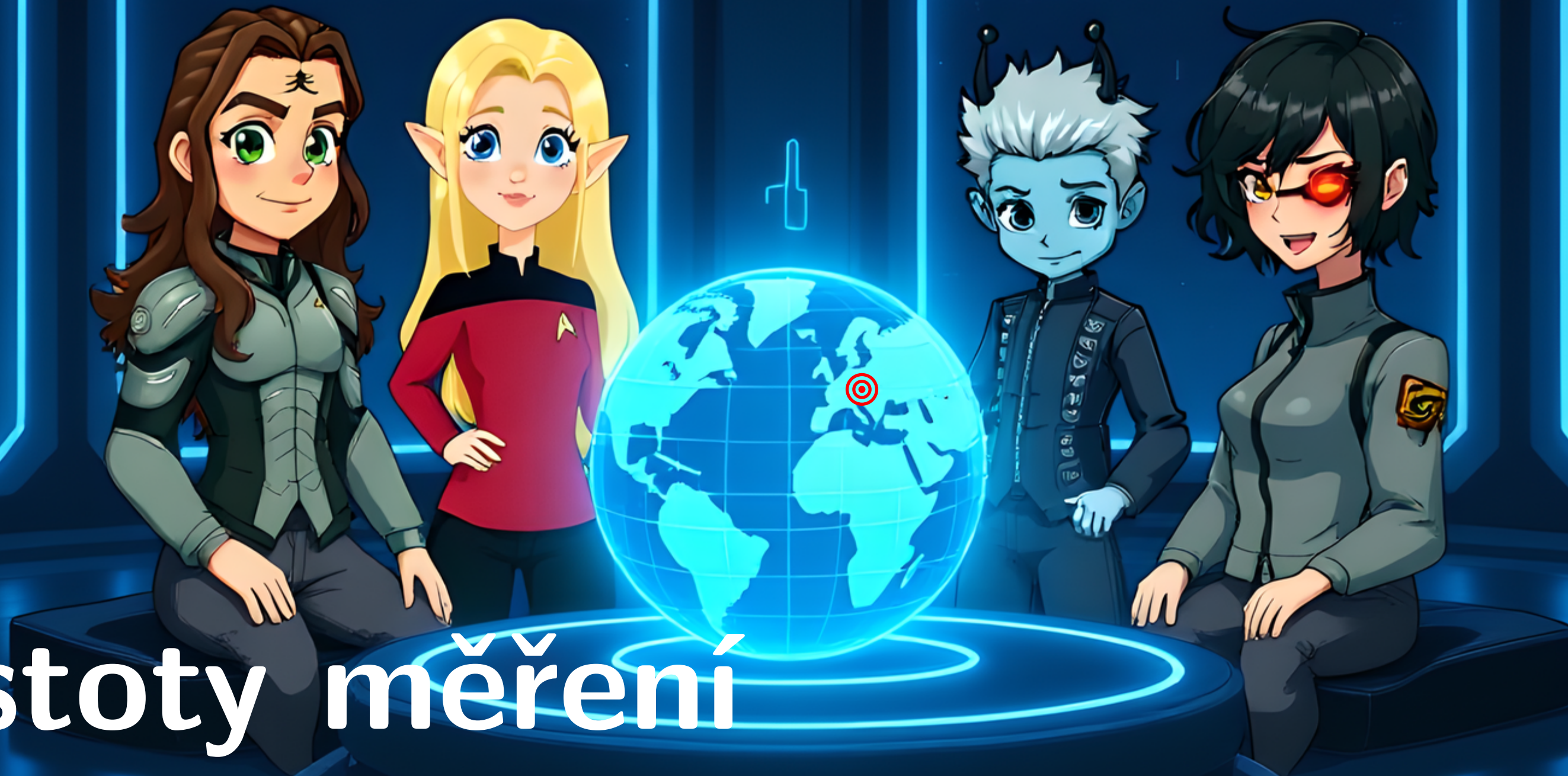
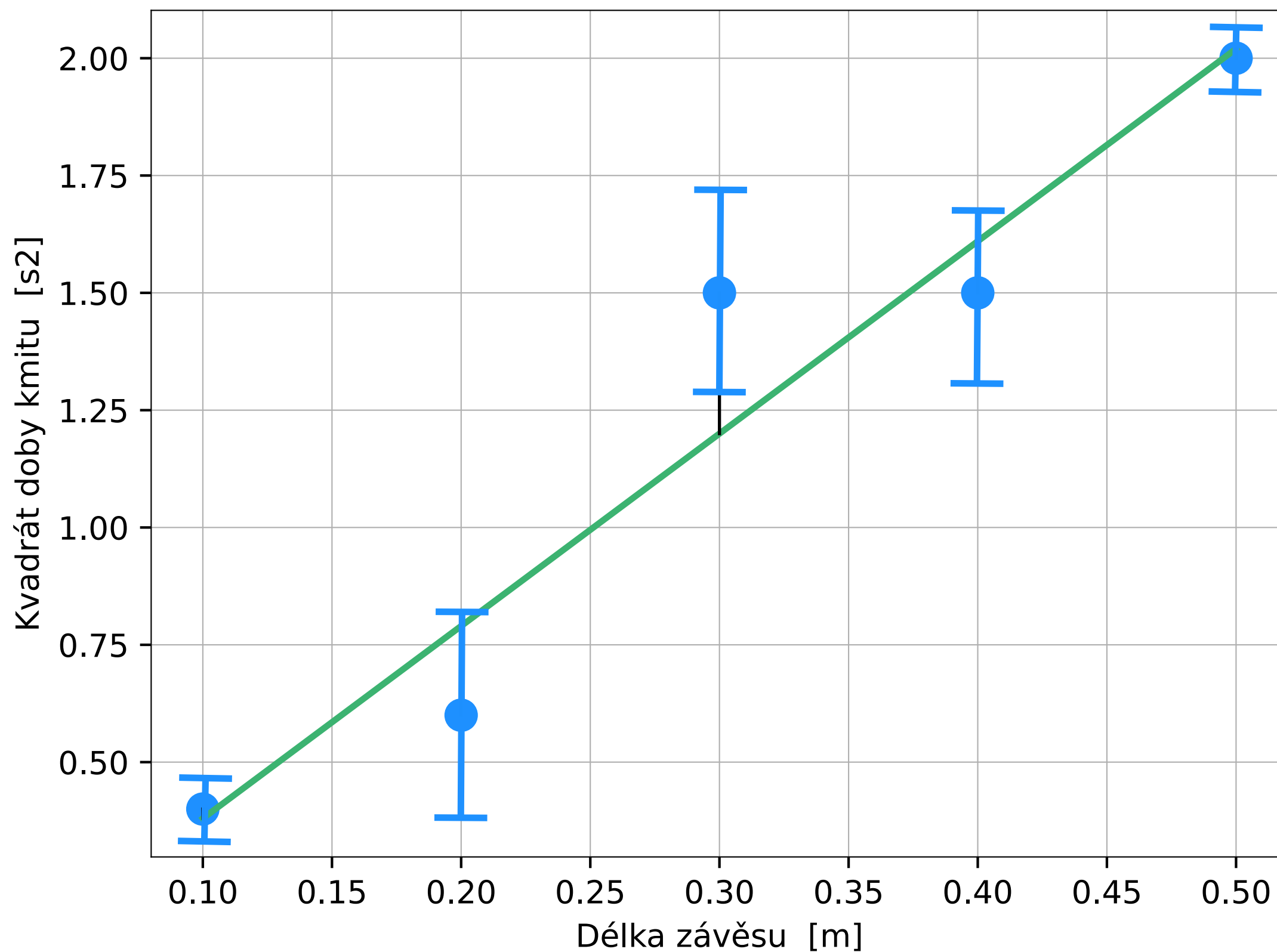

Nejistoty měření ve fyzikálních modelech

dříve jsme minimalizovali:

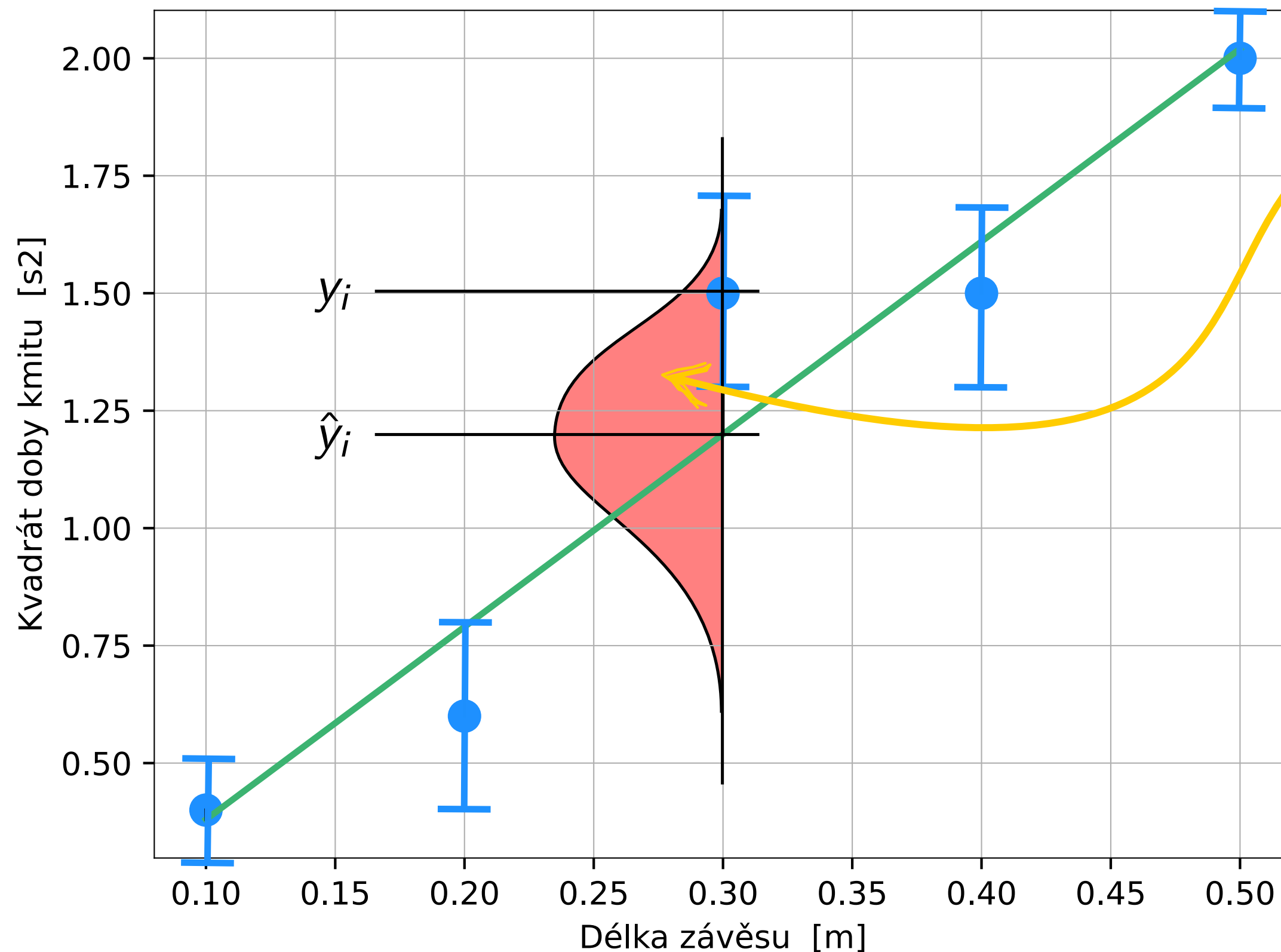
$$\text{RES} = \sum_{i=1}^n r_i^2 = \sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2$$

lepší bude minimalizovat:

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^n \frac{(y_i - \hat{y}_i)^2}{\sigma_i^2}$$

nejistota (odhad σ) bodu

pokud je náš model (a parametry) správně, očekáváme residua **náhodně a normálně** rozložené kolem očekávané hodnoty

$$\frac{(y_i - \hat{y}_i)}{\sigma_i} \sim \text{norm}(\mu = 0, \sigma = 1)$$

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^n \frac{(y_i - \hat{y}_i)^2}{\sigma_i^2}$$

χ^2 tedy musí být součet čtverců náhodných hodnot z $\text{norm}(\mu = 0, \sigma = 1)$

pokud $\chi^2 > \chi^2_{\text{krit}}$,
pak není pravděpodobně součtem čtverců náhodných hodnot a
model data nedokáže vysvětlit

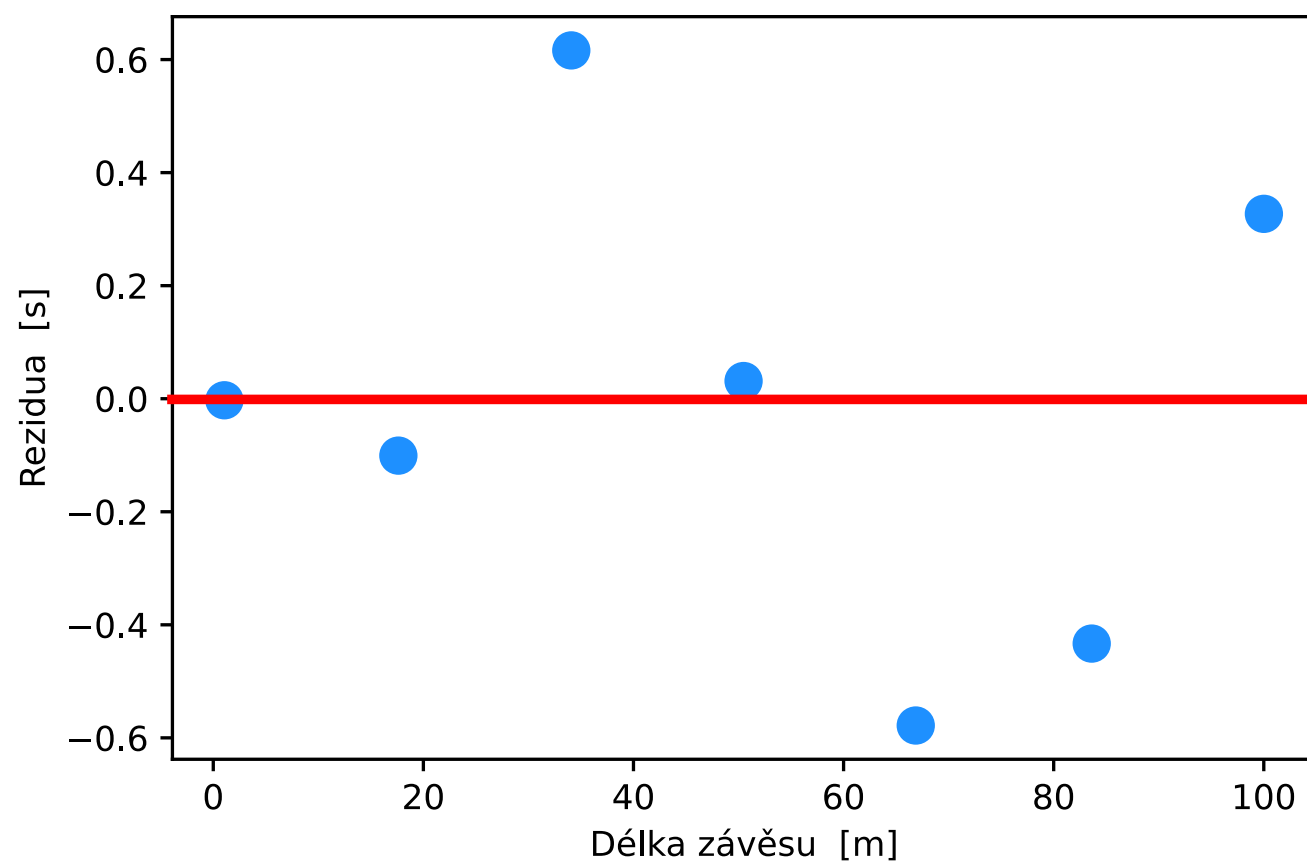
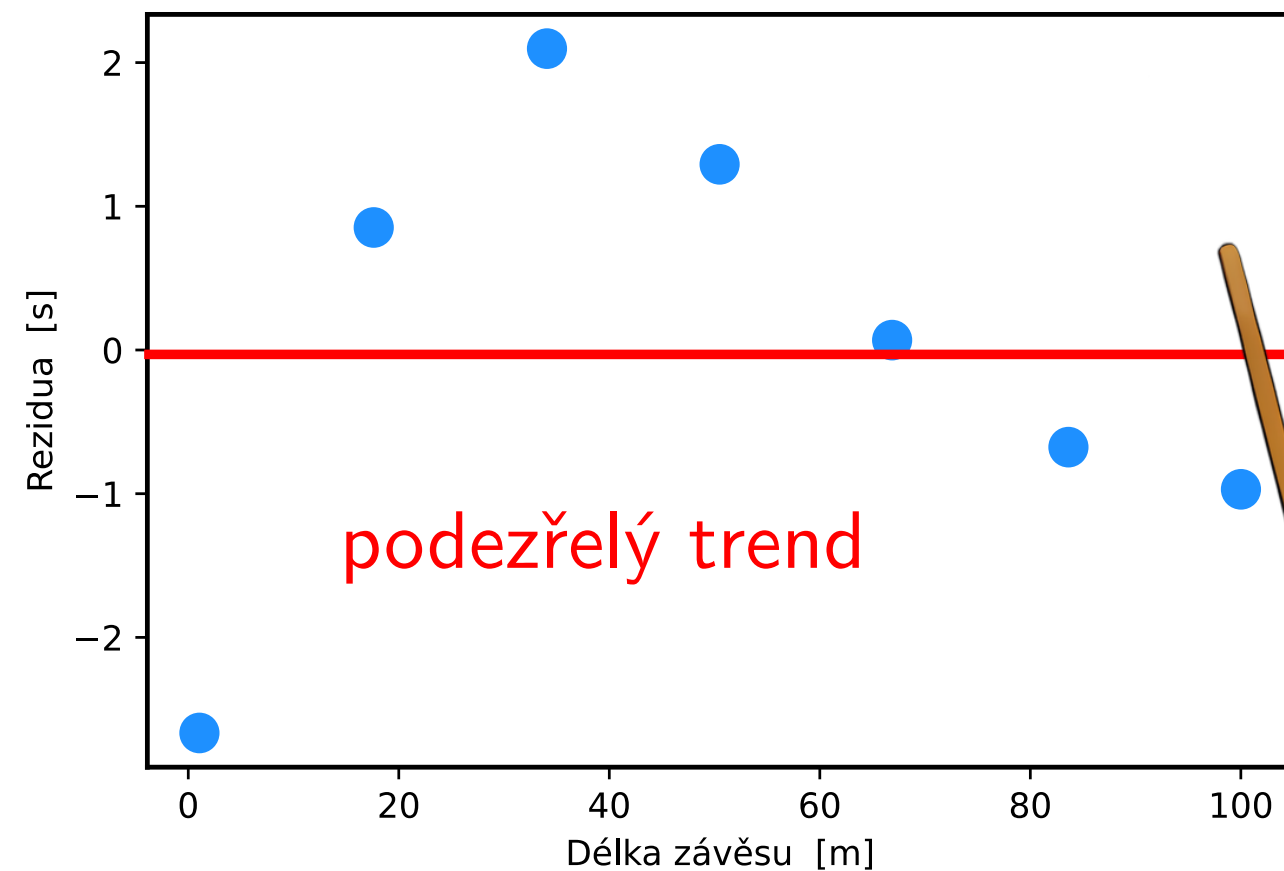
$$df = n - p$$

d [m]	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5
T^2 [s ²]	0.4	0.6	1.5	1.5	2.0
$\hat{T}^2$ [s ²]	0.4	0.8	1.2	1.6	2.0
$\hat{\sigma}$ [s ²]	0.1	0.2	0.2	0.1	0.1

Co se stane, když
 σ_i snížíme 3×?

Tabulka kritických χ^2 hodnot

Degrees of freedom (df)	Significance level (α)							
	.99	.975	.95	.9	.1	.05	.025	.01
1	-----	0.001	0.004	0.016	2.706	3.841	5.024	6.635
2	0.020	0.051	0.103	0.211	4.605	5.991	7.378	9.210
3	0.115	0.216	0.352	0.584	6.251	7.815	9.348	11.345
4	0.297	0.484	0.711	1.064	7.779	9.488	11.143	13.277
5	0.554	0.831	1.145	1.610	9.236	11.070	12.833	15.086
6	0.872	1.237	1.635	2.204	10.645	12.592	14.449	16.812
7	1.239	1.690	2.167	2.833	12.017	14.067	16.013	18.475
8	1.646	2.180	2.733	3.490	13.362	15.507	17.535	20.090
9	2.088	2.700	3.325	4.168	14.684	16.919	19.023	21.666
10	2.558	3.247	3.940	4.865	15.987	18.307	20.483	23.209
11	3.053	3.816	4.575	5.578	17.275	19.675	21.920	24.725
12	3.571	4.404	5.226	6.304	18.549	21.026	23.337	26.217
13	4.107	5.009	5.892	7.042	19.812	22.362	24.736	27.688
14	4.660	5.629	6.571	7.790	21.064	23.685	26.119	29.141
15	5.229	6.262	7.261	8.547	22.307	24.996	27.488	30.578
16	5.812	6.908	7.962	9.312	23.542	26.296	28.845	32.000
17	6.408	7.564	8.672	10.085	24.769	27.587	30.191	33.409
18	7.015	8.231	9.390	10.865	25.989	28.869	31.526	34.805
19	7.633	8.907	10.117	11.651	27.204	30.144	32.852	36.191
20	8.260	9.591	10.851	12.443	28.412	31.410	34.170	37.566
21	8.897	10.283	11.591	13.240	29.615	32.671	35.479	38.932
22	9.542	10.982	12.338	14.041	30.813	33.924	36.781	40.289
23	10.196	11.689	13.091	14.848	32.007	35.172	38.076	41.638
24	10.856	12.401	13.848	15.659	33.196	36.415	39.364	42.980
25	11.524	13.120	14.611	16.473	34.382	37.652	40.646	44.314
26	12.198	13.844	15.379	17.292	35.563	38.885	41.923	45.642
27	12.879	14.573	16.151	18.114	36.741	40.113	43.195	46.963
28	13.565	15.308	16.928	18.939	37.916	41.337	44.461	48.278
29	14.256	16.047	17.708	19.768	39.087	42.557	45.722	49.588
30	14.953	16.791	18.493	20.599	40.256	43.773	46.979	50.892
40	22.164	24.433	26.509	29.051	51.805	55.758	59.342	63.691
50	29.707	32.357	34.764	37.689	63.167	67.505	71.420	76.154
60	37.485	40.482	43.188	46.459	74.397	79.082	83.298	88.379
70	45.442	48.758	51.739	55.329	85.527	90.531	95.023	100.425
80	53.540	57.153	60.391	64.278	96.578	101.879	106.629	112.329
100	61.754	65.647	69.126	73.291	107.565	113.145	118.136	124.116
1000	70.065	74.222	77.929	82.358	118.498	124.342	129.561	135.807

Rezidua očekáváme náhodně rozprostřená.

redukovaný χ^2 :

$$\chi_{df}^2 = \chi^2 / df$$

- $\chi_{df}^2 \gg 1$... model nepopisuje data věrně
- $\chi_{df}^2 \approx 1$... model dokáže data vysvětlit
- $\chi_{df}^2 \ll 1$... podezřele málo, přefitovává?

F-test pomocí χ^2 :

pouze ve vzorcích RES nahradíme χ^2

Pearsonův χ^2 test – test dobré shody

testuje zda pozorovaná kategorická data
(například výskyt událostí, počty objektů)
lze uspokojivě vysvětlit pomocí
referenční statistické distribuce

běžný bar

testovaný bar

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(y_i - \hat{y}_i)^2}{\hat{y}_i}$$
$$\hat{y}_i = Np_i, df = k - 1$$

N ... celkový počet událostí

k ... počet kategorií

p_i ... referenční pravděpodobnost
 i -té kategorie

Návštěvnost:

den

běžný bar [%]

testovaný bar [počet lidí]

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
5	5	5	10	30	40	5
14	6	12	40	50	60	18

Pearsonův χ^2 test – test dobré shody

Návštěvnost:

den

běžný bar [%]

testovaný bar [počet lidí]

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
5	5	5	10	30	40	5
1	0	0	2	5	9	3

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(y_i - \hat{y}_i)^2}{\hat{y}_i}$$

$$\hat{y}_i = Np_i, df = k - 1$$

N ... celkový počet událostí

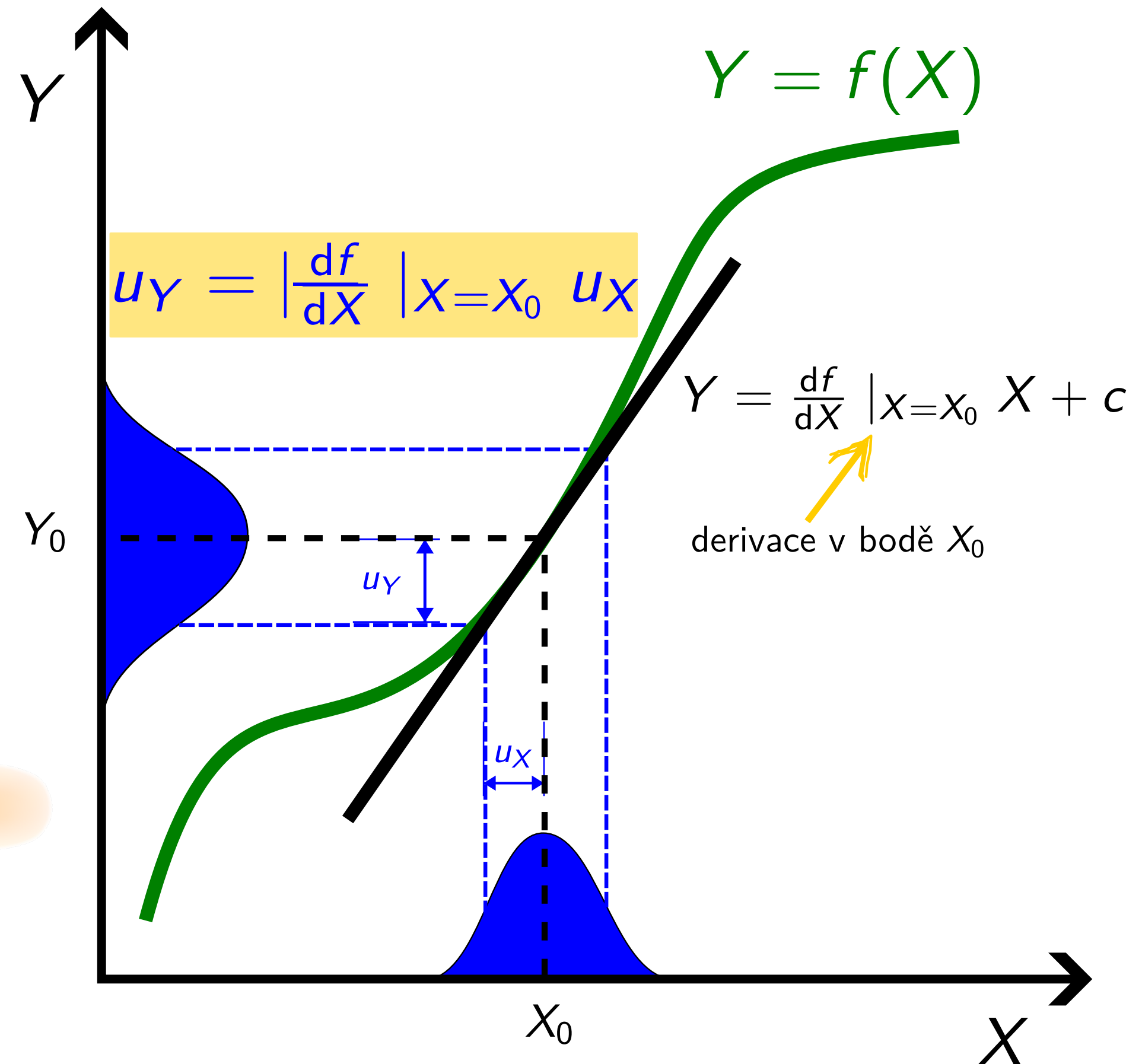
k ... počet kategorií

p_i ... referenční pravděpodobnost
 i -té kategorie

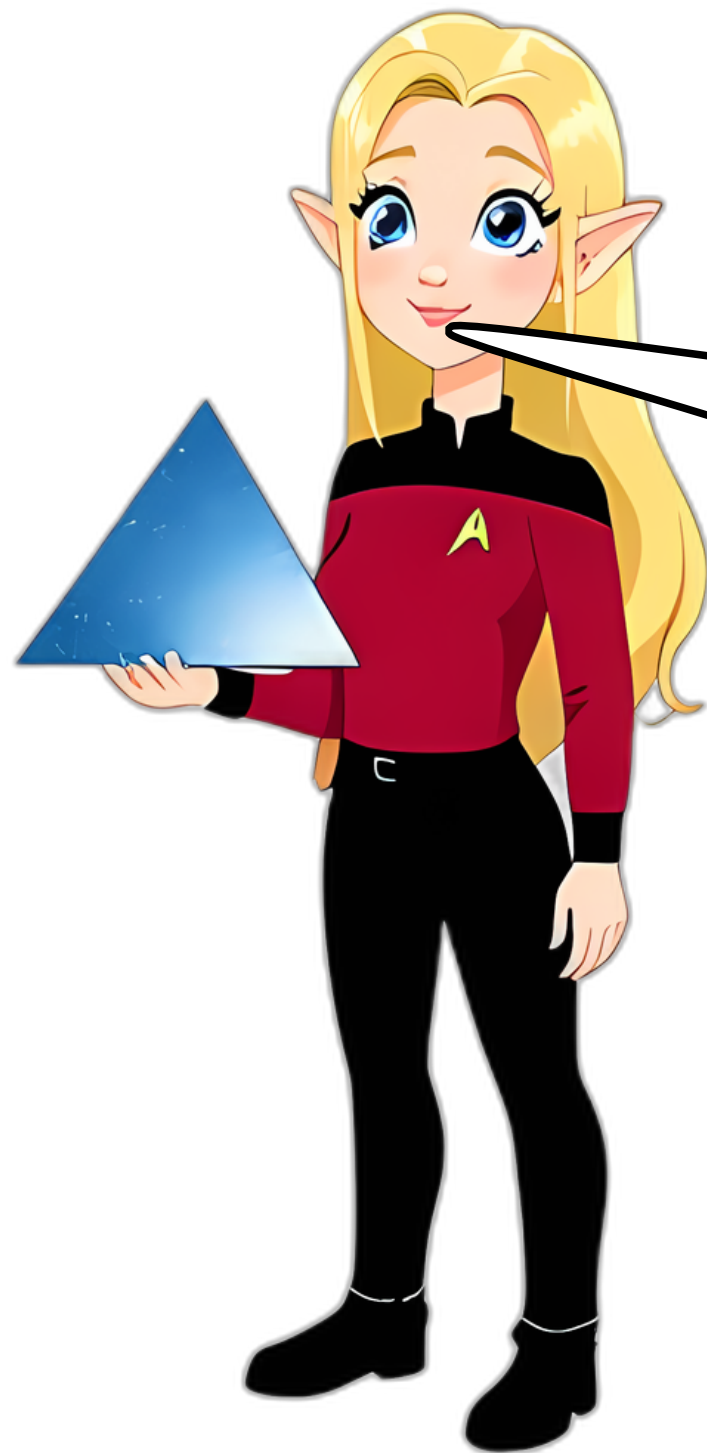
Šíření nejistoty

nepřímé měření – měření veličiny Y
na základě pozorování veličiny X
a využití modelu mezi nimi

Šíření nejistoty

$$u_Z = \sqrt{\left(\frac{\partial f}{\partial X} u_X\right)^2 + \left(\frac{\partial f}{\partial Y} u_Y\right)^2}$$

Nezávislé
nejistoty se sčítají
jako odvěsny
pravoúhlého
trojúhelníku.
 $c^2 = a^2 + b^2$

$$\begin{aligned} Z &= X + Y \\ Z &= X \times Y \\ Z &= X / Y \end{aligned}$$

zjednodušeno

